

Introduction aux études grecques

Cours 7

01.03.2024

DEPARTEMENT DES SCIENCES DE L'ANTIQUITE

Quatre candidat-es ont été invité-es à donner une leçon d'épreuve à l'occasion de la mise au concours d'un poste de

Maître d'enseignement et de recherche en grec byzantin

Jeudi 28 mars 2024, salle Maraîchers 001 – rue des Maraîchers 13, 1205 Genève

- 8h30-9h30** **Mme Renate BURRI**, post-Doc Researcher, département de la recherche byzantine de l'Institut de la recherche médiévale de l'Académie autrichienne des Sciences
« L'héritage d'un hérétique : réexaminer l'oeuvre de Grégoire Akindynos »
- 9h45-10h45** **Mme Valeria LOVATO**, chercheuse junior, Centre d'Etudes Classiques, Université de Lisbonne
« L'art byzantin de l'urbanité »
- 11h00-12h00** **Mme Julie VAN PELT**, postdoctoral fellow of the Research Council, Flanders (FWO)
« Performance et genre dans le monde byzantin »
- 13h00-14h00** **M. Nikolaos ZAGKLAS**, assistant Professor of Byzantine Studies, Department of Byzantine and Modern Greek Studies, University of Vienna
« Unlocking the Wonderland of Byzantine Literature: Authors, Books, and Contexts »

Les leçons d'épreuve (45 min, suivies de 15 min de discussion) sont publiques. Les enseignant-es et les étudiant-es de la Faculté des lettres sont vivement engagé-es à y assister. À l'issue des quatre leçons, les étudiant-es, les membres du corps de l'enseignement et de la recherche et les membres du corps professoral qui ont assisté à l'ensemble des leçons seront consulté-es successivement par la commission.

Les consignes communiquées aux candidat-es sont les suivantes : « La leçon d'épreuve publique est en langue française et se présente sous la forme d'un cours sur un sujet de votre choix en lien avec le profil du poste. Elle est idéalement destinée à des étudiant-es de niveau avancé (MA). Toutefois, elle doit également être accessible, dans la mesure du possible, à un plus large public universitaire. Elle doit permettre à la commission de nomination, ainsi qu'aux étudiant-es et chercheur/euses présent-es, de se faire une idée des compétences pédagogiques et de la profondeur de la connaissance du domaine des candidat-es retenu-es ».

COMPOSITION DE LA COMMISSION DE NOMINATION

Président de la commission

Prof. Cédric Giraud, vice-doyen

Membres de la Faculté des lettres

Prof. Catherine Mittermayer

Prof. Paul Schubert

Prof. Valentina Calzolari

Mme Sophie Gällno, membre du corps de l'enseignement et de la recherche

Mme Léna Higginson, membre du corps étudiantin

Expert-es externes

Prof. Corinne Jouanno, Université de Caen

Prof. Kristoffel Demoen, Université de Gent

Prof. Cédric Giraud

Vice-doyen et Président de la Commission de nomination

Genève, le 29 février 2024

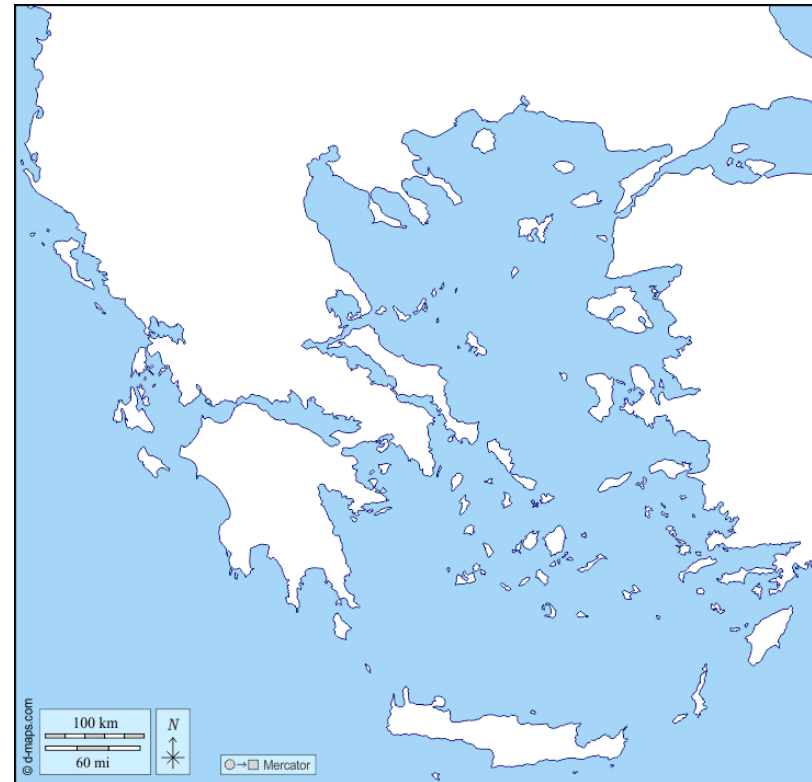
Au programme

- Révisions: géographie
- Usage des éditions de texte
 - *stemma codicum* et établissement d'un texte
 - apparat critique
 - interprétation d'un problème textuel
- Ouvrages spécialisés
- Accentuation: principes généraux

Révisions: géographie

Placez sur la carte:

- Athènes
- La Crète
- Byzance
- Corinthe
- Lesbos
- Sparte
- Delphes
- Macédoine
- Thèbes
- Pergame
- Les Cyclades
- Troie
- Dodone
- Smyrne
- Olympie
- Milet

● Byzance

Usage des éditions de texte

D'où viennent nos éditions de texte?

D'où viennent nos éditions de texte?

- Manuscrits
- Papyrus
- Citations
- Scholies
- ...

Tradition directe et indirecte

Cette distinction précise les modalités de transmission d'un texte.

Tradition directe

- Manuscrits,
- Papyrus,
- Documents épigraphiques.

Tradition indirecte

- Citations,
- Scholies,
- Commentaires,
- Traductions.

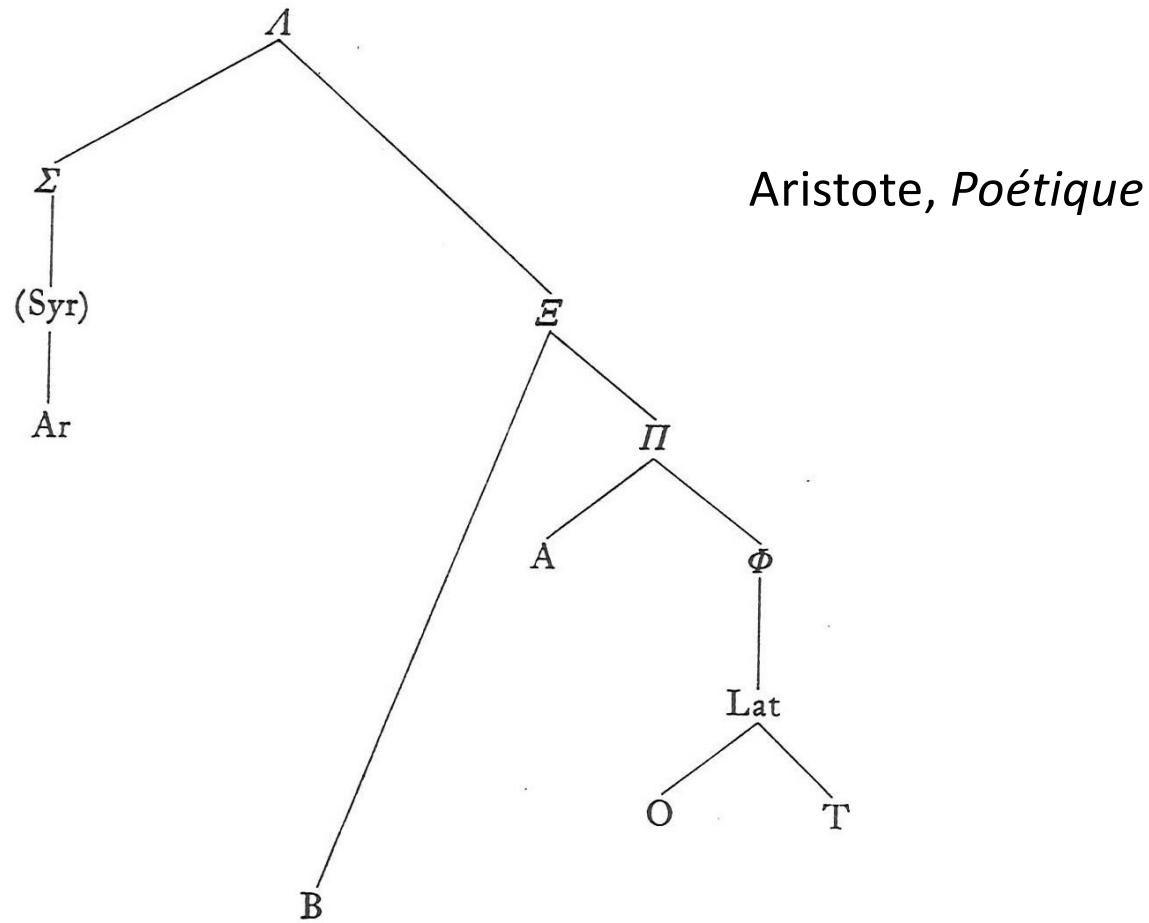
L'édition critique d'un texte littéraire

Concerne les textes issus de la tradition manuscrite.

Notions importantes :

- *Stemma codicum* et établissement d'un texte
- Apparat critique
- Critique textuelle

Stemma codicum et sigles

SIGLA

A = cod. Parisinus 1741, saec. x/xi

A^{rec} = m(anus) rec(entior) quae hunc codicem correxit

B = cod. Riccardianus 46, saec. xiv

Lat = translatio latina a Guilelmo de Moerbeke a. 1278 confecta

Lat O = translationis latinae cod. Etonensis, ca. a. 1300

Lat T = translationis latinae cod. Toletanus, ca. a. 1280

Ar = translatio arabica ab Abū Bišr saec. x ad syriacum exemplar
(saec. ix?) confecta, e versione latina Jaroslai Tkatsch

fr Syr = fragmentum translationis syriacae, apud Tkatsch I 155

rec = codices graeci saec. xv–xvi, quorum lectiones propriae
coniecturarum loco habentur

Φ = Guilelmi codex graecus deperditus

Σ = Syri codex graecus deperditus

$$\Pi = \begin{cases} A \\ \Phi \end{cases}$$

$$E = \begin{cases} \Pi \\ B \end{cases}$$

$$A = \begin{cases} E \\ \Sigma \end{cases}$$

La recensio

Examen de la tradition. Comparaison des divers témoins (manuscrits, scholies, conjectures) pour en déterminer la qualité.

- Collation
- *Eliminatio codicum descriptorum*
- *Stemma codicum*
- Reconstruction de l'archétype
- Sélection des variantes

La collation

Collation: confrontation entre le texte de référence et les autres témoins pour identifier les endroits où ces derniers présentent des leçons différentes par rapport au texte de référence (variantes).

- La collation s'effectue après avoir choisi un texte de référence.
- Elle se fait entre les leçons transmises par les manuscrits, mais aussi avec les conjectures proposées par les copistes ou les philologues dans les endroits corrompus ou lacunaires.

Eliminatio codicum descriptorum

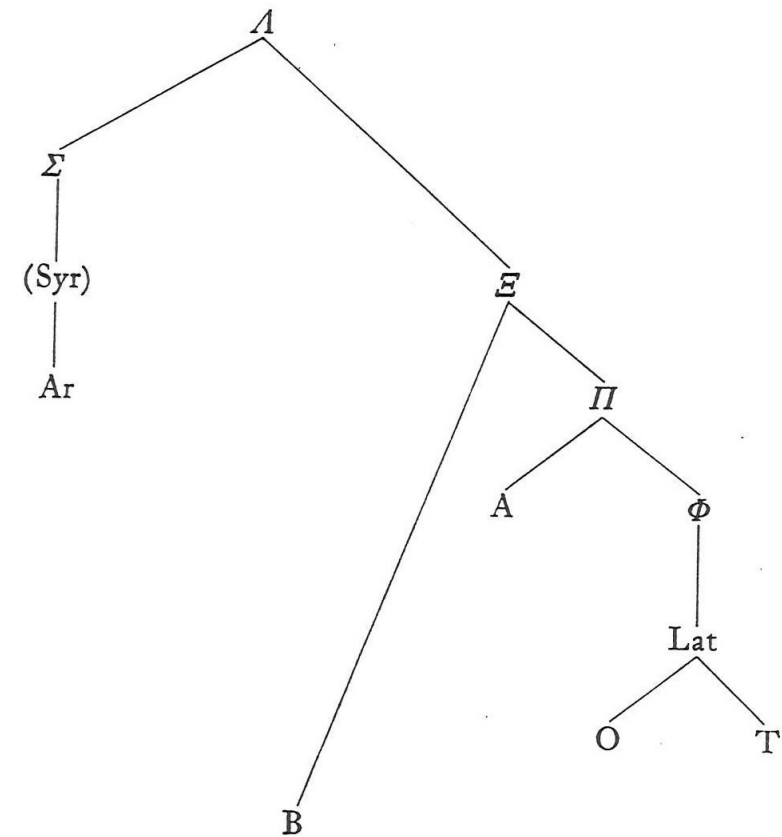
Élimination des manuscrits qui sont des copies d'autres manuscrits conservés

- Le *codex descriptus* n'est pas utile à la reconstruction du texte, car il contient les erreurs de l'antigraphe et ses propres erreurs.
- Mais difficile à identifier...

Stemma codicum

Établissement de la généalogie des manuscrits (*stemma codicum*)

- Les leçons fautives témoignent de liens entre les manuscrits:
 - *Errores coniunctivi*: fautes communes à plusieurs manuscrits, qui caractérisent une lignée
 - *Errores separativi*: fautes propres qui opposent un manuscrit à son ancêtre immédiat

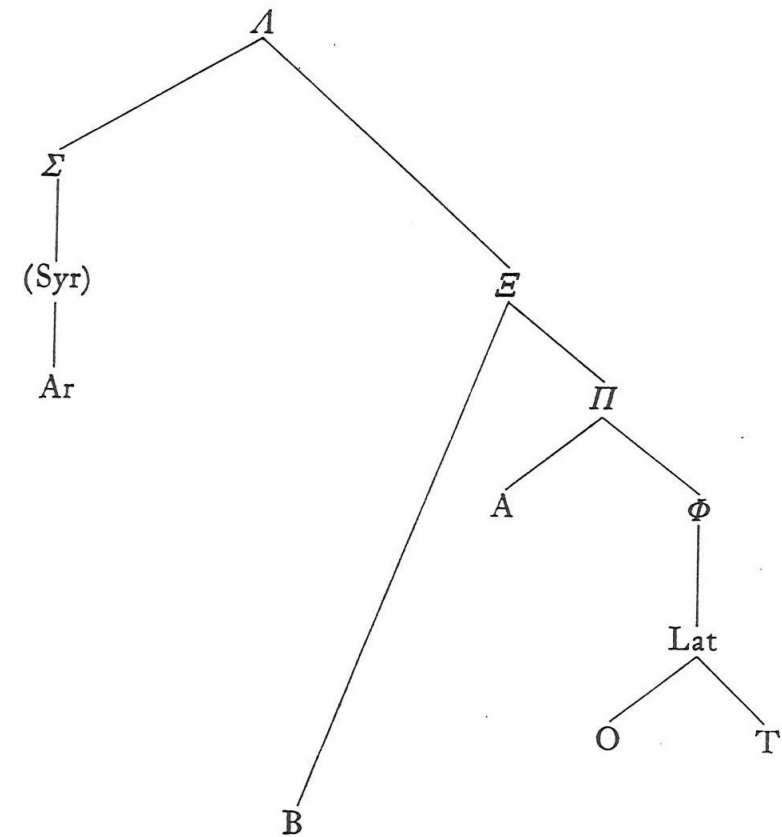

Reconstruction de l'archétype

Cas facile mais rare : la tradition close

- Tous les témoins conservés découlent d'un seul archétype
- La transmission est exclusivement verticale
- La transmission est exclusivement mécanique (= simple copie)

Sinon: tradition ouverte

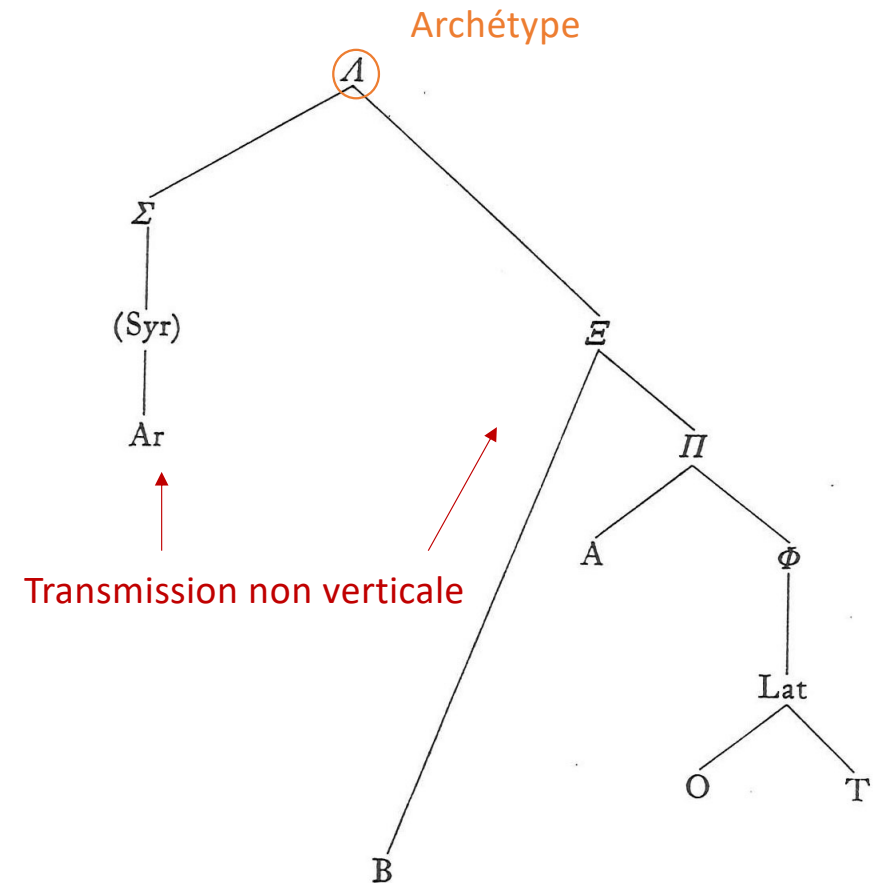

Reconstruction de l'archétype

Cas facile mais rare : la tradition close

- Tous les témoins conservés découlent d'un seul archétype
- La transmission est exclusivement verticale
- La transmission est exclusivement mécanique (= simple copie)

Sinon: tradition ouverte

Reconstruction de l'archétype

Difficultés possibles de la tradition ouverte :

- **Leçons différentes mais acceptables** conservées par les différentes familles de manuscrits: il est impossible de déterminer quelle variante apparaissait dans l'archétype.
- **Manuscrits trop nombreux** : difficile voire impossible de reconstruire et représenter leurs rapports réciproques dans un seul *stemma codicum*.
- **Transmission pas uniquement verticale** : le copiste introduit des variantes d'autres manuscrits (*contaminatio*).
- **Transmission pas uniquement mécanique**: ajout de conjectures et correction par des érudits anciens, médiévaux ou humaniste (interpolation).

Sélection des variantes

Si les conditions suivantes sont réunies:

- présence de plusieurs variantes valables,
- tradition non verticale (contaminations),
- tradition non mécanique (interpolations),

on adopte les critères suivants pour le choix des variantes:

- *usus scribendi*,
- *lectio difficilior*,
- *codex optimus* (mais très difficile à identifier).

Une fois la *recensio* effectuée

Examinatio

- La tradition reconstruite à travers la *recensio* peut-elle être considérée authentique et est-elle utilisable pour l'établissement du texte?
- Des erreurs ou lacunes peuvent être présentes dans l'archétype même.

Emendatio : correction

- *ope codicum*: choix d'une leçon transmise par les manuscrits (solution fondée sur les résultats obtenus grâce à la *recensio*)
- *ex fonte*: d'après une autre source (dans le cas d'un texte qui imite ou traduit un autre texte)
- *ex ingenio*: conjecture de l'éditeur, indépendante de la tradition

Résultat...

une édition critique, qui:

- est une construction!
- se veut le plus proche possible du texte « original »,
- est la somme des choix de l'éditeur ou de l'éditrice.

Le détail des choix opérés se trouve dans l'apparat critique.

L'apparat critique

Indique les variantes au texte édité

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμου· τούτου δὲ Κελεὸς γίνεταί·
γαμει δὲ Κελεὸς Φαυαρῆτην τήτην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκίνοσ ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδάσκειν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.

Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με;

Δι. ὦνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν 55

τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε

σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.

Κη. κάθησο, κύγα.

Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω, γὰρ μὲν οὐ,

ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60

Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.

Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι γὰρ πρέσβει

καὶ τοῖς τᾶσσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.

Κη. κύγα.

Δι. βαβαιάξ, ὠκβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65

μυθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας

ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.

Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.

Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων

πεδίων ὀδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL:

ποιεῖσθαι codd. et sch. EΓ 53 ἄνδρες R: ὦνδρες cett.

55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι] ποι-

εῖσθαι R 59 κύγα] κύγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εῖητε P73,

Meineke (nisi error typographicus est) 62 γὰρ Γ²Ε² et voluit R: γὰρ

ὡς Φc: γὰρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ

τῶν ΦcL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἀρμαμαξῶν, non post

ἐσκηνημένοι, posuit Russo

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τήθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκῖνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδώσιν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, κύγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω 'γὼ μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι 'γὼ πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. κύγα.
Δι. βαβαιάξ. ὦ κβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.

Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὄδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL: ποιέσθαι codd. et sch. ΕΓ 53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι] ποι- εἶσθαι R 59 κύγα] κύγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εύητε P73, Meineke (nisi error typographicus est) 62 'γὼ Γ²Ε² et voluit R: γὰρ ὡς Φ: γὰρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ τῶν ΦL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἄρμαμαξῶν, non post ἐσκηνημένοι, posuit Russo

PAPYRI

P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv. 593-975) (P19)
P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

R Ravennas 429
A Parisinus gr. 2712
Γ Laurentianus 31. 15
E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
Φ consensus codicum ΑΓΕ
L Oxoniensis Holkhamensis gr. 88

Rarius citantur

B Parisinus gr. 2715
H Hauniensis 1980
Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
p consensus codicum H et Vp2
Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
C Parisinus gr. 2717
c consensus codicum Vp3 et C
Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
Vv17 Vaticanus gr. 2181
Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τήθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκῖνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδώσιν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, σίγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω 'γὼ μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι 'γὼ πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. σίγα.
Δι. βαβαιάξ. ὦκβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.

Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὄδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL: ποιεῖσθαι codd. et sch. EG 53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι] ποι- εῖσθαι R 59 σίγα] σίγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εύητε P73, Meineke (nisi error typographicus est) 62 'γὼ Γ²Ε² et voluit R: γὰρ ὡς Φ: γὰρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ τῶν ΦL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἄρμαμαξῶν, non post ἐσκηνημένοι, posuit Russo

PAPYRI

P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv. 593-975) (P19)
P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

R Ravennas 429
A Parisinus gr. 2712
Γ Laurentianus 31. 15
E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
Φ consensus codicum AΓE
L Oxoniensis Holkhamensis gr. 88

Rarius citantur

B Parisinus gr. 2715
H Hauniensis 1980
Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
p consensus codicum H et Vp2
Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
C Parisinus gr. 2717
c consensus codicum Vp3 et C
Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
Vv17 Vaticanus gr. 2181
Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τήθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκῖνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδάσκειν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, εἴγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω 'γὼ μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι 'γὼ πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. εἴγα.
Δι. βαβαιάξ. ὠκβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.

Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὄδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL: ποιεῖσθαι codd. et sch. EΓ 53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι] ποι- εἶσθαι R 59 εἴγα] εἴγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εὔητε P73, Meineke (nisi error typographicus est) 62 'γὼ Γ²Ε² et voluit R: γὰρ ὡς Φc: γὰρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ τῶν ΦcL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἄρμαμαξῶν, non post ἐσκηνημένοι, posuit Russo

PAPYRI

P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv. 593-975) (P19)
P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

R Ravennas 429
A Parisinus gr. 2712
Γ Laurentianus 31. 15
E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
Φ consensus codicum AΓE
L Oxoniensis Holkhamensis gr. 88

« Certains ponctuent après ἐγὼ » 2715

H Hauniensis 1980
Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
p consensus codicum H et Vp2
Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
C Parisinus gr. 2717
c consensus codicum Vp3 et C
Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
Vv17 Vaticanus gr. 2181
Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τήθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκίνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδώσιν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, εἴγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω 'γὼ μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι 'γὼ πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. εἴγα.
Δι. βαβαιάξ. ὦκβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.

Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὄδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam
ποιεῖσθαι codd. et sch. ΕΓ 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL:
53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι] ποι-
εῖσθαι R 59 εἴγα] εἴγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εὔητε P73,
Meineke (nisi error typographicus est) 62 'γὼ Γ²Ε² et voluit R: γάρ
ὡς Φ: γὰρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ
τῶν ΦL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἄρμαμαξῶν, non post
ἐσκηνημένοι, posuit Russo

PAPYRI

P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv.
593-975) (P19)
P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

R Ravennas 429
A Parisinus gr. 2712
Γ Laurentianus 31. 15
E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
Φ consensus codicum AΓE
L Oxoniensis Holkhamensis gr. 88

Rarius citantur

B Parisinus gr. 2715
H Hauniensis 1980
Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
p consensus codicum H et Vp2
Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
C Parisinus gr. 2717
c consensus codicum Vp3 et C
Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
Vv17 Vaticanus gr. 2181
Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τῆθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκῖνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδάσκειν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, εἴγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω ἄγω μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι ἄγω πρέσβει

Elmsley propose ποιῆσαι, cf. les scholies de R et L.
Les codex et les scholies de E et Γ indiquent ποιεῖσθαι.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ
ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντας.

Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὀδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam
ποιεῖσθαι codd. et sch. ΕΓ
52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. R L;
53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes
58 ποιῆσαι] ποι-
εῖσθαι R
Meineke (nisi
ὡς Φ: γὰρ L
τῶν ΦL: παρὰ τῶν R
69-70 virgulam post ἄρμαμαξῶν, non post
ἐσκηνημένοι, posuit Russo
68 ἐτρυχομεσα] -μεσα L, Bentley
διὰ Bentley: διὰ
E² et voluit R: γὰρ

cod. = sg., codd. = pl.

: = séparation

PAPYRI

- P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv. 593-975) (P19)
- P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
- P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
- P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

- R Ravennas 429
- A Parisinus gr. 2712
- Γ Laurentianus 31. 15
- E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
- Φ consensus codicum AΓE
- L Oxoniensis Holkhamensis gr. 88

Rarius citantur

- B Parisinus gr. 2715
- H Hauniensis 1980
- Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
- p consensus codicum H et Vp2
- Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
- C Parisinus gr. 2717
- c consensus codicum Vp3 et C
- Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
- Vv17 Vaticanus gr. 2181
- Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τήθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκίνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδώσιν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, εἴγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω 'γὼ μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι 'γὼ πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. εἴγα.
Δι. βαβαιάξ. ὦκβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.

Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὄδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL:
ποιεῖσθαι codd. et sch. ΕΓ 53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι] ποι-
εῖσθαι R 59 εἴγα] εἴγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εὔητε P73,
Meineke (nisi error typographicus est) 62 'γὼ Γ²Ε² et voluit R: γὰρ
ὡς Φ: γὰρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ
τῶν ΦL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἀρμαμαξῶν, non post
ἐσκηνημένοι, posuit Russo

PAPYRI

P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv.
593-975) (P19)
P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

R Ravennas 429
A Parisinus gr. 2712
Γ Laurentianus 31. 15
E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
Φ consensus codicum AΓE
L Oxoniensis Holkhamensis gr. 88

Rarius citantur

B Parisinus gr. 2715
H Hauniensis 1980
Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
p consensus codicum H et Vp2
Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
C Parisinus gr. 2717
c consensus codicum Vp3 et C
Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
Vv17 Vaticanus gr. 2181
Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τήθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκῖνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδάσκειν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, εἴγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω ἄγω μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι ἄγω πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. εἴγα.
Δι. βαβαιάξ. ὠκβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.
Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὀδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam
ποιεῖσθαι codd. et sch. EG
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes
εἶσθαι R 59 εἴγα] εἴγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εὔητε P73,
Meineke (nisi error typographicus est) 62 ἄγω Γ²Ε² et voluit R: γάρ
ὡς Φ: γάρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ
τῶν ΦL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἀρμαμαξῶν, non post
ἐσκηνημένοι, posuit Russo

52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL:
53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.

ceterae

PAPYRI

P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv.
593-975) (P19)
P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

R Ravennas 429
A Parisinus gr. 2712
Γ Laurentianus 31. 15
E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
Φ consensus codicum AΓE

sis Holkhamensis gr. 88

R comporte la lecture ἄνδρες,
tous les autres manuscrits
ἄνδρες.

gr. 2715

sis 1980

Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
p consensus codicum H et Vp2
Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
C Parisinus gr. 2717
c consensus codicum Vp3 et C
Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
Vv17 Vaticanus gr. 2181
Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τήθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκίνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδάσκειν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, εἴγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω 'γὼ μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι 'γὼ πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. εἴγα.
Δι. βαβαιάξ. ὦκβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.

Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὄδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL:
ποιεῖσθαι codd. et sch. EΓ 53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι] ποι-
εῖσθαι R 59 εἴγα] εἴγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εύητε P73,
Meineke (nisi error typographicus est) 62 'γὼ Γ²Ε² et voluit R: γάρ
ὡς Φc: γάρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ
τῶν ΦcL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἄρμαμαξῶν, non post
ἐσκηνημένοι, posuit Russo

PAPYRI

P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv.
593-975) (P19)
P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

R Ravennas 429
A Parisinus gr. 2712
Γ Laurentianus 31. 15
E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
Φ consensus codicum AΓE
L Oxoniensis Holkhamensis gr. 88

Rarius citantur

B Parisinus gr. 2715
H Hauniensis 1980
Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
p consensus codicum H et Vp2
Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
C Parisinus gr. 2717
c consensus codicum Vp3 et C
Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
Vv17 Vaticanus gr. 2181
Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τῆθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκῖνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδώσιν οἱ πρυτάνεις.

- Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, κύγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω 'γὼ μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι 'γὼ πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. κύγα.
Δι. βαβαϊάξ. ὠκβάτανα, τοῦ σ

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τ
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.

- Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὄδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL:
ποιεῖσθαι codd. et sch. EΓ 53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι| ποι-
εῖσθαι R 59 κύγα| κύγα RL 60 πρυτανεύσητε| -εύητε P73,
Meineke (nisi error typographicus est) 62 'γὼ Γ²Ε² et voluit R: γὰρ
ὡς Φc: γὰρ L 68 ἐτρυχόμεσθα| -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ
τῶν ΦcL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἄρμαμαξῶν, non post
ἐσκηνημένοι, posuit Russo

La deuxième main de Γ et E indique
la lecture 'γὼ, et R l'a voulu(?). Φ et c
indiquent γὰρ ὡς et L γὰρ.

PAPYRI

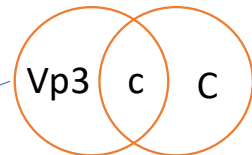
- P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv.
593-975) (P19)
P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

- R Ravennas 429
A Parisinus gr. 2712
Γ Laurentianus 31. 15
E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
Φ consensus codicum AΓE
L Oxoniensis Holkhamensis gr. 88

Rarius citantur

- B Parisinus gr. 2715
H Hauniensis 1980
Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
p consensus codicum H et Vp2
Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
C Parisinus gr. 2717
c consensus codicum Vp3 et C
Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
Vv17 Vaticanus gr. 2181
Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος· ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τήθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκίνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ 50
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδώσιν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με; 55
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, σίγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω 'γὼ μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι. 60
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι 'γὼ πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. σίγα.
Δι. βαβαιάξ. ὦκβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν 65
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντος.

Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὄδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL: ποιείσθαι codd. et sch. EΓ 53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι] ποι- εἶσθαι R 59 σίγα] σίγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εὔητε P73, Meineke (nisi error typographicus est) 62 'γὼ Γ²Ε² et voluit R: γὰρ ὡς Φc: γὰρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ Bentley: διὰ τῶν ΦcL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἀρμαμαξῶν, non post ἐσκηνημένοι, posuit Russo

PAPYRI

P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv. 593-975) (P19)
P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

R Ravennas 429
A Parisinus gr. 2712
Γ Laurentianus 31. 15
E Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
Φ consensus codicum AΓE
L Oxoniensis Holkhamensis gr. 88

Rarius citantur

B Parisinus gr. 2715
H Hauniensis 1980
Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
p consensus codicum H et Vp2
Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128
C Parisinus gr. 2717
c consensus codicum Vp3 et C
Vb1 Vaticanus Barberinianus gr. 45, ab Ioanne Scutariota exaratus
Vv17 Vaticanus gr. 2181
Δ Laurentianus 31. 16

ΑΧΑΡΝΗΣ

ἀλλ' ἀθάνατος. ὁ γὰρ Ἀμφίθεος Δῆμητρος ἦν
καὶ Τριπτολέμων· τούτου δὲ Κελεὸς γίγνεται·
γαμεῖ δὲ Κελεὸς Φαιναρέτην τήθην ἐμήν,
ἐξ ἧς Λυκῖνος ἐγένετ'· ἐκ τούτου δ' ἐγὼ
ἀθάνατός εἰμι· ἐμοὶ δ' ἐπέτρεψαν οἱ θεοὶ
σπονδὰς ποιῆσαι πρὸς Λακεδαιμονίους μόνω.
ἀλλ' ἀθάνατος ὢν, ἄνδρες, ἐφόδι' οὐκ ἔχω·
οὐ γὰρ διδώσιν οἱ πρυτάνεις.

Κη. οἱ τοξόται.
Αμ. ὦ Τριπτόλεμε καὶ Κελεέ, περιόψεσθέ με;
Δι. ἄνδρες πρυτάνεις, ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν
τὸν ἄνδρ' ἀπάγοντες, ὅστις ἡμῖν ἤθελε
σπονδὰς ποιῆσαι καὶ κρεμάσαι τὰς ἀσπίδας.
Κη. κάθησο, εἴγα.
Δι. μὰ τὸν Ἀπόλλω ἄγω μὲν οὐ,
ἦν μὴ περὶ εἰρήνης γε πρυτανεύσητέ μοι.
Κη. οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέως.
Δι. ποίου βασιλέως; ἄχθομαι ἄγω πρέσβει
καὶ τοῖς ταῶσι τοῖς τ' ἀλαζονεύμασι.
Κη. εἴγα.
Δι. βαβαιάξ. ὠκβάτανα, τοῦ σχήματος.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ
ἐπέμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν
μισθὸν φέροντας δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας
ἐπ' Εὐθυμένους ἄρχοντας.
Δι. οἴμοι τῶν δραχμῶν.
Πρ. καὶ δῆτ' ἐτρυχόμεσθα διὰ Καῦστρίων
πεδίων ὀδοιπλανοῦντες ἐσκηνημένοι,

50 post ἐγὼ interpungunt quidam 52 ποιῆσαι Elmsley, cf. sch. RL: ποιείσθαι codd. et sch. ΕΓ 53 ἄνδρες R: ἄνδρες cett.
55 sententiam interruptam esse credidit Blaydes 58 ποιῆσαι ποι- εἶσθαι R 59 εἴγα] εἴγα RL 60 πρυτανεύσητε] -εὔητε P73, Meineke (nisi error typographicus est) 62 ἄγω Γ²Ε² et voluit R: γὰρ ὡς Φ: γὰρ L 68 ἐτρυχόμεσθα] -μεθα L, Bentley διὰ-Bentley: διὰ τῶν ΦL: παρὰ τῶν R 69-70 virgulam post ἀρμαμαξῶν, non post ἐσκηνημένοι, posuit Russo

PAPYRI

- P. Berol. 13231 + 21201, saec. V vel VI (continet frustula vv. 593-975) (P19)
- P. Berol. 21200, saec. VI (continet vv. 76-8) (P71)
- P. Michigan inv. 5607a, saec. IV (continet vv. 446-55, 474-94) (P59)
- P. Oxy. 4510, saec. II (continet frustula vv. 55-825) (P73)

CODICES

- R Ravennas 429
- A Parisinus gr. 2712
- Γ Laurentianus 31. 15
- Estensis gr. 127 (a. U. 5. 10)
- consensus codicum AΓE
- Oxonienis Holkhamensis gr. 88
- citantur Parisinus gr. 2715
- Hauniensis 1980
- Vp2 Vaticanus Palatinus gr. 67
- p consensus codicum H et Vp2
- Vp3 Vaticanus Palatinus gr. 128

Cette édition choisit la lecture fréquente ἐτρυχόμεσθα. L porte la terminaison -μεθα. Bentley édite -μεθα.

texte de l'édition (gén. comme la plupart des manuscrits)] variantes/conjectures

L'espace sépare les commentaires sur les différents lemmes.

Δ Laurentianus 31. 16

Lire un apparat critique

Aide à la lecture:

- Maurer, Karl, *Commonest abbreviations, signs, etc. used in the apparatus to a classical text*. Non publié.

En ligne: https://udallasclassics.org/wp-content/uploads/maurer_files/APPARATUSABBREVIATIONS.pdf

et sur moodle.

Interprétation d'un problème de critique textuelle

Andocide, *Sur les Mystères* 110 [AND. *Myst.* 110]

110 Κατηγόρησαν δέ μου καὶ περὶ τῆς ἱκετηρίας, ὡς καταθείην ἐγὼ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ, νόμος δ' εἶη πατριος, ὃς ἂν θῆ ἱκετηρίαν μυστηρίοις τεθνάναι. Καὶ οὕτως εἰσι τολμηροὶ ὧσθ' ἃ αὐτοὶ κατεσκεύασαν οὐκ ἄρκει αὐτοῖς ὅτι οὐ κατέσχον ἃ ἐπεβούλευσαν, ἀλλὰ καὶ κατηγορίαν ἐμοῦ ποιοῦνται ὡς ἀδικοῦντος. 111 Ἐπειδὴ γὰρ ἤλθομεν

110 Ils m'ont aussi accusé au sujet du rameau de suppliant que j'aurais déposé dans l'Eleusinion, alors que, suivant une loi de nos aïeux, celui qui dépose un rameau de suppliant pendant les Mystères doit être mis à mort. Et voyez jusqu'où va leur audace : ils avaient ourdi contre moi toute une machination ; il ne leur suffit pas d'avoir manqué leur coup : maintenant ils m'accusent formellement de sacrilège.

107 γ πράξαντες apogr. : -αντας || δόντες apogr. : διδόντες ||
8 προ. τάξαντες : προστ- pr. || πρό deleui || 108 2 τινι : νι add. supra
lineam || 3 διὰ ταῦτα quae post τοιγάρτοι prima specie offendunt
(μετὰ ταῦτα conī. Bake) idem ualent quod infra διὰ τὸ ἀλλήλοις
ὁμονοεῖν || 6 καταγγάσαντο Blass : κατεργ || 109 2 οὐκ add. A¹ ||
8 καὶ add. Blass || 110 2 δ' εἶη Bekker (Pap. Flor. ed. a Comparetti¹
δει]η) : δὲ ἦν.

Interprétation d'un problème de critique textuelle

P.Flor. II 112 (copié au IIe s. ap. J.-C.) : commentaire sur une comédie perdue d'Aristophane. Ce papyrus contient une citation d'un passage d'Andocide.

Fr. C, col. II

— — —
1 "κατηγόρησαν δέ μου καὶ
περὶ τῆς ἰκετηρίας ἰὼς καταθεί-
ην ἐγὼ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ, νό-
μος δ' εἶη πατριος, ὃς ἂν καταθῆι ἰκε-
5 τηρίαν μυστηρίοις τεθνάναι". καὶ
με]τ' οὐ πολλά· "ἔπειτα δὲ νόμον
πάτριον λέγεις, ἡ δὲ στήλη παρ' ἧ
ἕσθηκασι χιλίας δραχμάς κελεύει
ὀφείλειν εἰάν τις ἰκετηρίαν θῆ
10 ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ". φέρε νυν ἐ-

107 7 πράξαντες apogr. : -αντας || δόντες apogr. : διδόντες ||
8 προ. τάξαντες : προστ- pr. || πρό deleui || 108 2 τινι : νι add. supra
lineam || 3 διὰ ταῦτα quae post τοιγάρτοι prima specie offendunt
(μετὰ ταῦτα conl. Bake) idem ualent quod infra διὰ τὸ ἀλλήλοις
ὁμονοεῖν || 6 κατηγάσαντο Blass : κατεργ || 109 2 οὐκ add. A¹ ||
8 καὶ add. Blass || 110 2 δ' εἶη Bekker (Pap. Flor. ed. a Comparetti 4
δε]η) : δε ἦν.

Interprétation d'un problème de critique textuelle

Andocide, *Sur les Mystères* 110 [AND. *Myst.* 110]

Κατηγόρησαν δέ μου καὶ περὶ τῆς ἰκετηρίας, ὡς καταθείην
ἐγὼ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ, νόμος δὲ ἦν πάτριος,
ὅς ἂν θῆ ἰκετηρίαν μυστηρίοις τεθάναι.

Κατηγόρησαν δέ μου καὶ περὶ τῆς ἰκετηρίας, ὡς καταθείην
ἐγὼ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ, νόμος δ' εἶη πάτριος,
ὅς ἂν θῆ ἰκετηρίαν μυστηρίοις τεθάναι.

110 Ils m'ont aussi accusé au sujet du rameau de suppliant que j'aurais déposé dans l'Eleusinion, alors que, suivant une loi de nos aïeux, celui qui dépose un rameau de suppliant pendant les Mytères doit être mis à mort.

Interprétation d'un problème de critique textuelle

Andocide, *Sur les Mystères* 110 [AND. Myst. 110]

Κατηγόρησαν δέ μου καὶ περὶ τῆς ἰκετηρίας, ὡς καταθείην
ἐγὼ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ, νόμος δὲ ἦν πάτριος,
ὅς ἂν θῆ ἰκετηρίαν μυστηρίοις τεθάναι.

Κατηγόρησαν δέ μου καὶ περὶ τῆς ἰκετηρίας, ὡς καταθείην
ἐγὼ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ, νόμος δ' εἶη πάτριος,
ὅς ἂν θῆ ἰκετηρίαν μυστηρίοις τεθάναι.

110 Ils m'ont aussi accusé au sujet du rameau de suppliant que j'aurais déposé dans l'Eleusinion, alors que, suivant une loi de nos aïeux, celui qui dépose un rameau de suppliant pendant les Mytères doit être mis à mort.

1. - Problème: iatus (pas d'élision)
- Indicatif: affirmation
2. - Résout le problème du iatus
- Optatif sans ἂν : optatif de répétition (forme d'optatif oblique) -> éventualité, fait général

Interprétation d'un problème de critique textuelle

Andocide, *Sur les Mystères* 4

4 Voyez mon cas. Bien des gens me rapportaient qu'au dire de mes ennemis je n'oserais soutenir ce débat et prendrais la fuite : « que pourrait bien prétendre Andocide à affronter un si grave procès, quand il peut, en s'éloignant d'ici, trouver tout ce qui lui est nécessaire, et s'il fait voile vers Chypre, d'où il est venu, y trouver un large et fertile domaine dont on lui a fait don² ? Et c'est lui qui voudra risquer sa tête ? Dans quelle vue ? Ne voit-il pas en quel état est notre cité³ ? » Mon sentiment à moi, Citoyens, est tout opposé à celui de ces gens-là :

4 Αὐτίκα ἐγὼ πολλῶν μοι ἀπαγγελλόντων ὅτι λέγοιεν οἱ ἐχθροὶ ὡς ἄρα ἐγὼ οὔτ' ἂν ὑπομείναιμι οἰχήσομαι τε φεύγων, — « τί γὰρ ἂν καὶ βουλόμενος Ἀνδοκίδης ἀγῶνα τοσοῦτον ὑπομείνειεν, ᾧ ἔξεστι μὲν ἀπελθόντι ἐντεῦθεν ἔχειν πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ἔστι δὲ <ἀπο>πλεύσαντι εἰς Κύπρον, ὅθεν περ ἦκει, γῆ πολλή καὶ ἀγαθὴ δεδομένη δωρεὰ ὑπάρχουσα ; οὗτος ἄρα βουλήσεται περὶ τοῦ σώματος τοῦ ἑαυτοῦ κινδυνεῦσαι ; εἰς τί ἀποβλέψας ; οὐχ ὄρα τὴν πόλιν ἡμῶν ὡς διάκειται ; » ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες, πολὺ [τὴν] ἐναντίαν τούτοις γνώμην ἔχω.

3 3 ἦνπερ Ald. : ἦπερ || 6 γινώσχετε : γινώσχετε (prius ε, ut uidetur, pro η corr. A² || οἷα Markland : ὅσα || 10 προκαταγιγνώσκειν : -γιγνώσκειν || 4 4 ὑπομείνειεν ᾧ Valckenaer : ὑπομείνει, ἐν ᾧ || 6 post δὲ tres litterae detersae unde <ἀπο>πλεύσαντι Blass || γῆ Valckenaer : ἦ || 7 δεδομένη δωρεὰ scripsi : διδομένη καὶ δωρεὰ || διδομένη καὶ delet Sauppe || 10 τὴν seclusi || 5 2 τε addit Sluiter || 3 γ' ἂν Valckenaer : δ' ἂν || 4 αὐτῆς seclusi || 5 μοι secludit Blass² || 6 εὐτυχεῖν : eu in rasura || γινώσχων apogr. : γινώσχω, alterum ω corr. A² || 6 2 εὔνοιαν ... κατηγοροῖς quae infra (l. 10-11) recurrunt del. Naber.

Interprétation d'un problème de critique textuelle

Andocide, *Sur les Mystères* 4

4 Voyez mon cas. Bien des gens me rapportaient qu'au dire de mes ennemis je n'oserais soutenir ce débat et prendrais la fuite : « que pourrait bien prétendre Andocide à affronter un si grave procès, quand il peut, en s'éloignant d'ici, trouver tout ce qui lui est nécessaire, et s'il fait voile vers Chypre, d'où il est venu, y trouver un large et fertile domaine dont on lui a fait don² ? Et c'est lui qui voudra risquer sa tête ? Dans quelle vue ? Ne voit-il pas en quel état est notre cité³ ? » Mon sentiment à moi, Citoyens, est tout opposé à celui de ces gens-là :

- choix de l'éditeur (conjecture) : δεδομένη δωρεά
- témoignage des manuscrits : διδομένη καὶ δωρεᾶ
- Sauppe supprime διδομένη καὶ (conjecture)

4 Αὐτίκα ἐγὼ πολλῶν μοι ἀπαγγελλόντων ὅτι λέγοιεν οἱ ἐχθροὶ ὡς ἄρα ἐγὼ οὐτ' ἂν ὑπομείναιμι οἰχήσομαί τε φεύγων, — « τί γὰρ ἂν καὶ βουλόμενος Ἀνδοκίδης ἀγῶνα τοσοῦτον ὑπομείνειεν, ᾧ ἕξεστι μὲν ἀπελθόντι ἐντεῦθεν ἔχειν πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ἔστι δὲ <ἀπο>πλεύσαντι εἰς Κύπρον, ὅθεν περ ἦκει, γῆ πολλή καὶ ἀγαθὴ δεδομένη δωρεὰ ὑπάρχουσα ; οὗτος ἄρα βουλήσεται περὶ τοῦ σώματος τοῦ ἑαυτοῦ κινδυνεῦσαι ; εἰς τί ἀποβλέψας ; οὐχ ὄρα τὴν πόλιν ἡμῶν ὡς διάκειται ; » ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες, πολὺ [τὴν] ἐναντίαν τούτοις γνώμην ἔχω.

3 3 ἦνπερ Ald. : ἕπερ || 6 γινώσχετε : γινώσκετε (prius ε, ut uidetur, pro η corr. A² || οἷα Markland : ὅσα || 10 προκαταγιγνώσκειν : -γινώσκειν || 4 4 ὑπομείνειεν ᾧ Valckenaer : ὑπομείνει, ἐν ᾧ || 6 post δὲ tres litterae detersae unde <ἀπο>πλεύσαντι Blass || γῆ Valckenaer : ἦ || 7 δεδομένη δωρεὰ scripsi : διδομένη καὶ δωρεᾶ || διδομένη καὶ delet Sauppe || 10 τὴν seclusi || 5 2 τε addit Sluiter || 3 γ' ἂν Valckenaer : δ' ἂν || 4 αὐτῆς seclusi || 5 μοι secludit Blass² || 6 εὐτυχεῖν : εὐ in rasura || γινώσκων apogr. : γινώσκω, alterum ω corr. A² || 6 2 εὔνοιαν ... κατηγοροῖς quae infra (l. 10-11) recurrunt del. Naber.

Interprétation d'un problème de critique textuelle

Andocide, *Sur les Mystères* 4

4 Voyez mon cas. Bien des gens me rapportaient qu'au dire de mes ennemis je n'oserais soutenir ce débat et prendrais la fuite : « que pourrait bien prétendre Andocide à affronter un si grave procès, quand il peut, en s'éloignant d'ici, trouver tout ce qui lui est nécessaire, et s'il fait voile vers Chypre, d'où il est venu, y trouver un large et fertile domaine dont on lui a fait don² ? Et c'est lui qui voudra risquer sa tête ? Dans quelle vue ? Ne voit-il pas en quel état est notre cité³ ? » Mon sentiment à moi, Citoyens, est tout opposé à celui de ces gens-là :

manuscripts :

διδομένη καὶ δωρεᾶ

ΔΙΔΟΜΕΝΗΚΑΙΔΩΡΕΑ

ΔΙΔΟΜΕΝΗΕ ΝΔΩΡΕΑ

solution : διδομένη ἐν δωρεᾷ (Koepke)

4 Αὐτίκα ἐγὼ πολλῶν μοι ἀπαγγελλόντων ὅτι λέγοιεν οἱ ἐχθροὶ ὡς ἄρα ἐγὼ οὔτ' ἂν ὑπομείναιμι οἰχήσομαί τε φεύγων, — « τί γὰρ ἂν καὶ βουλόμενος Ἄνδοκίδης ἀγῶνα τοσοῦτον ὑπομείνειεν, ᾧ ἔξεστι μὲν ἀπελθόντι ἐντεῦθεν ἔχειν πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ἔστι δὲ <ἀπο>πλεύσαντι εἰς Κύπρον, ὅθεν περ ἦκει, γῆ πολλή καὶ ἀγαθὴ δεδομένη δωρεὰ ὑπάρχουσα ; οὗτος ἄρα βουλήσεται περὶ τοῦ σώματος τοῦ ἑαυτοῦ κινδυνεῦσαι ; εἰς τί ἀποβλέψας ; οὐχ ὄρα τὴν πόλιν ἡμῶν ὡς διάκειται ; » ἐγὼ δὲ, ᾧ ἄνδρες, πολὺ [τὴν] ἐναντίαν τούτοις γνώμην ἔχω.

3 3 ἦνπερ Ald. : ἦπερ || 6 γινώσχετε : γινώσχετε (prius ε, ut uidetur, pro η corr. A² || οἷα Markland : ὅσα || 10 προκαταγιγνώσκειν : -γινώσκειν || 4 4 ὑπομείνειεν ᾧ Valckenaer : ὑπομείνει, ἐν ᾧ || 6 post δὲ tres litterae detersae unde <ἀπο>πλεύσαντι Blass || γῆ Valckenaer : ἦ || 7 δεδομένη δωρεὰ scripsi : διδομένη καὶ δωρεᾶ || διδομένη καὶ delet Sauppe || 10 τὴν seclusi || 5 2 τε addit Sluiter || 3 γ' ἂν Valckenaer : δ' ἂν || 4 αὐτῆς seclusi || 5 μοι secludit Blass² || 6 εὐτυχεῖν : eu in rasura || γινώσκων apogr. : γινώσκω, alterum ω corr. A² || 6 2 εὔνοιαν ... κατηγοροῖς quae infra (l. 10-11) recurrunt del. Naber.

Ouvrages spécialisés

- Chantraine, Pierre. *Dictionnaire étymologique de la langue grecque : histoire des mots*. Paris, 1970.

Nouvelle édition:

- Chantraine, Pierre, Alain Blanc, Jean Taillardat. *Dictionnaire étymologique de la langue grecque : histoire des mots*. Paris, 1970, 2009².
- Mette, Hans Joachim, Hartmut Erbse, Bruno Snell. *Lexikon des frühgriechischen Epos*. Göttingen, 1955-2010. (= Lfgr E)

// 10.576

ἕς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο

DICTIONNAIRE ÉTYMOLOGIQUE

DE LA

LANGUE GRECQUE

HISTOIRE DES MOTS

PAR

Pierre CHANTRAINE

Membre de l'Institut
Professeur à la Sorbonne

palais « de Nestor »
Pylos

avec ἄδην etc., et il pose une série *asa-, *sā-, *sə-.

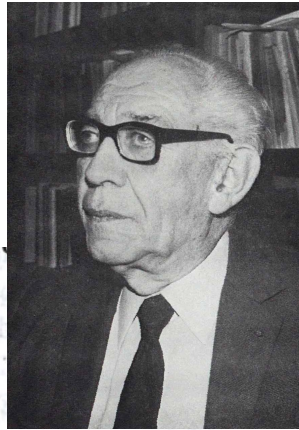
ἀσαλής, ἀσαλεῖν, etc., voir sous σάλος.

ἀσάμινθος f. « baignoire » (Hom.), le mot n'est plus usuel en attique (Cratinos 234 l'emploie à propos d'une large coupe); rares emplois tardifs. L'attique utilise λουτήριον, μάκτρα, etc. On a en mycénien un exemple de *asamito* = ἀσάμινθος.

Dénominafif tardif qui étonne κατασαμινθεύω (*Par. Maspéro* 9, II, 29, vi^e s. après).

Et.: Inconnue. On a évidemment considéré à bon droit le mot comme un emprunt du grec aux langues indigènes (égéennes?), en raison du sens du mot et de la finale -ινθος. On ne peut aller plus loin. Gaerte, *Ph. W.* 1922, 888 et v. Blumenthal, *IF* 48,50 évoquent le suméro-babyl. *asam*, récipient d'argile pour l'eau. Autres hypothèses d'Alessio, *St. It. Fil. Class.* 20, 1943, 121-133; Pisani, *Rend. Acc. Linc.* 6, 5, 1929, 5 sqq. Hypothèse en l'air de Deroy, *Gl.* 35, 1956, 182 sq.

ἄσαρον : n. nom de plante, « asaret, cabaret, *Asarum europaeum* L.» (Crateuas, Dsc., etc.); autre forme non hellénisée ἄσαρον (*Æt. Suid.*)

Dé
etc.)
10,38
avec
la dé
ἡσελγ
leque
(Plb.,

Et.
corres
Ainsi
signif
θέλγα
vocal
(béoti
de θ,
1911,

ἄσ

ἄσαμινθος E vorgriech., viell. „ägäisch“ (Suff. -νθος), viell. altes Wanderwort; s. Frisk I 160 u. III 41, 40 Chantraine, Dict. I 122, weiter Dumézil, RPh 28, 1954, 14f.; Szemerényi, Gn. 43, 1971, 657; Furnée, Vorgriech. S. 45f. Die Annahme von West, Gl. 44, 1967, 144f. u. Renehan, CR 18, 1968, 134, ἄ. beruhe auf falscher 44 Trennung von *ρασάμινθος, u. ihre Vorschläge, ρασάμινθος bzw. σάμινθος zu lesen, sind durch den myk. Fund (s.u.) überholt. — Ein myk. Siegel aus Knossos (s. Heubeck, Gymn. 76, 1969, 524f., vgl. Baumbach 159) 48 bietet auf einer Seite] *ke-ni-qa* (χέρονιβα? Heubeck a. O.), darunter *a-sa-mi-to*, auf der anderen das Ideogramm für Erz, darunter ein Rechteck, das ein rohes Ideogramm für Badewanne sein kann. Dagegen enthält eine Tafel aus 52 Pylos (s. Ventris-Chadwick, Documents S. 338) zwar ein deutliches Ideogramm für Badewanne, aber nicht das Wort ἄ., sondern offenbar eine andere (Gefäß)bez. mit dem Adj. λουτροεῖος. Das Verbreitungsgebiet von ἄ. 56 (s. Chantraine a. O.) läßt die Möglichkeit offen, daß das Bestland mindestens nachmyk. nicht ge-

II. 10.576

ἔς ῥ' ἄσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο

ὁδ' μένοι μ' ἄν· ἠβελον δ' ἄν ἐκτος ὧν τυχεῖν·
ἄβ' ὦ οὗτος Ἀΐαν, δ' αὐτὸν σε προσκαλῶ·
τί βαῖον οὕτως ἐντρέπη τῆς συμμάχου;
ἄε' ὦ χαῖρ' Ἀθάνα, χαῖρε Διογενὲς τέκνον·
ὡς ἄν παρέσης· καί σε παγχρύσοις ἐγὼ
σέφω λαφύροις, τῆς δὲ τῆς ἀγρᾶς χάριν·
ἄβ' καλῶς ἔλεξας, ἀλλ' ἐκεῖνό μοι φράσον,
ἔβαψας ἔγχος ἄν πρὸς ἀργῶν στρατῶ;
ἄε' κόμπος πάρεσι, κοῦκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μῆ·
ἄβ' ἢ καὶ πρὸς Ἀτρήδαϊτιν ἠχμασας χέρα;
ἄε' ὡστ' οὐκ ἔστι δ' ἴανθ' οἶδ' ἀτιμάσσασ' ἔτι·
ἄβ' τεθναίνοντες ὡς τὸ σὸν ξυνηϊέω,
ἄε' θανόντες ἤδη, τὰ μ' ἀφαιρειοθῶν ὀπλα-
ἄβ' ζεν· τί γὰρ δ' ἠπάεις οὐτοῦ Λαερτίου,
ποῦ σοι τύχης ἐπιλεί, ἢ τερπύρε;
ἄε' ἢ τοῦ πῖτριπτοῦ κινάδος ἐξήρου μοσχοῖ;
ἄβ' ἐγὼ γ', Ὀδυσσεῖα τὸν σὸν ἐνσάτην λέγω·
ἄε' ἠδίστος ὦ δ' ἔσσοινα δεσμώτης ἔσω
θακεί· θανθῆν γὰρ αὐτὸν οὔτι πω θέλω·
ἄβ' πρὶν ἄν τι δράσης; ἢ τὶ κερδάνης πλέον;
ἄε' πρὶν ἄν δεθῆς πρὸς κίον ἑρκίου σέγης,
ἄβ' τί δ' ἦτα τὸν δύσηνον ἐργάση κακόν;
ἄε' μάστιγι πρῶτον νῶτα φοινιχθῆς, θάνη·
ἄβ' μὴ δ' ἦτα τὸν δύσηνον ὦ δ' ἐγ' αἰκίση·
ἄε' χαίρειν Ἀθάνα, τὰλλ' ἐγὼ σ' ἐφίεμαι·
κεῖνος δὲ, τίσει τήνδε, κοῦκ ἄλλιν δίκην·
ἄβ' σὺ δ' οὖν ἐπειδ' ἠτέρψις ἠδ' ἐσοι τὸ δρᾶν,

Accentuation grecque: principes généraux

ἄβ' ὄρας Ὀδυσσεῖα τὴν θεῶν ἰχθὺν ὅση;
τούτου τίς ἄν σοι τάνδρος ἦν προνούσερος,
ἢ δρᾶν ἀμείνων εὐρέθη τὰ καίρια;
ὁδ' ἐγὼ μὲν οὐδ' ἐν οἶδ', ἐποικτεῖρω δέ νιν
δύσηνον, ἔμπης καί περ ὄντα δυσμενῆ,
ὅθ' οὐνεκ' ἀτὴ συγκατέξουται κακῆ,
» Οὐδ' ἐν τούτου μάλλον, ἢ τὸ μὸν σκοπῶν·
» Ὀρῶ γὰρ ἢ μᾶς οὐδ' ἐν ὄντας ἄλλο, πλὴν
» Εἶδ' ὧλ', ὅσοι περ ξῶμεν, ἢ κούφην σκίαν·
ἄβ' τοιαῦτα τόνιν εἰσορῶν, ζυπέριοπον
» μὴ δ' ἐπὶ τῆς ἐπιπέτου ἐπέσοις ἔπος,
» μὴ δ' ἐπὶ τῆς ἐπιπέτου ἐπέσοις ἔπος, πλεον
» ἢ χερὶ βρῖθης, ἢ μακροῦ πλούτου βάρη,
» Ὀδυσσεῖα γὰρ ἴτι τὸν ἀνέχρη πάλλιν
» Ἀτάναν ἀφ' ἑρῶν τῶν πρὸς δὲ σώφρονας,
» Θεοφιλοῦσι, καὶ συροῦσι τοὺς κακοῦς·
χθ' Τελαμώνιε πάε, τῆς ἀμφιρύτου
Σαλαμῖνος ἔχων βάθρον ἀγχιάλου,
σέ μιν ἄν πράσοντ', ἐπιχαίρω·
σέ δ' ὅταν πληγὴ Διός, ἢ ξαμηνῆς
λόγος ἐκ Δαναῶν κακόθρους ἐπιβῆ,
μέγαν ὄκνον ἔχω, καὶ πεφόβημαι,
πῆνης ὡς ὄμμα πελῆας·
ὡς καὶ τῆς νῦν φθιμένης νυκτός,
μεγάλοι θόρυβοι κατέχουσ' ἢ μᾶς
ἐπὶ δυσκλῆα, σέ τὸν ἵππομανῆ
λημῶν ἐπιβαντ', ὀλέσαι Δαναῶν

Objectifs

- Connaître les règles générales
- Comprendre un peu comment cela fonctionne
- Savoir accentuer un texte grec (sans difficulté particulière)

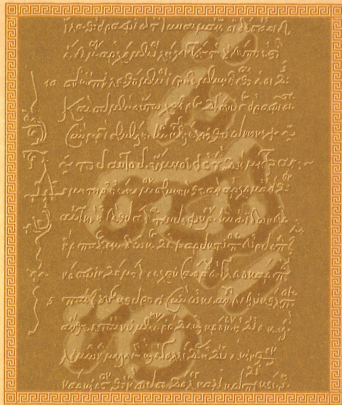
La plupart des règles ont des exceptions. Nous ne rentrerons pas dans les détails.

5. Simplex Nouns and Adjectives: Accenting the Base Forms	81
I. Rules applying without exception	82
(a) First declension	82
(b) Second declension	83
(c) Third declension	84
II. Rules applying almost without exception	86
(a) First declension	86
(b) Second declension	86
(c) Third declension	87
III. Rules with exceptions	88
(a) First declension	88
(b) Second declension	92
(c) Third declension	99

CHARLES BALLY

PROFESSEUR HONORAIRE DE L'UNIVERSITÉ DE GENÈVE
PRÉFACE D'ALESSANDRA LUKINOVICH

MANUEL
D'ACCENTUATION
GRECQUE

georg
EDITEUR

J. VENDRYÈS

*Traité
d'Accentuation
grecque*

C. KLINCKSIECK
PARIS

Alessandra Lukinovich
Martin Steinrück

Introduction à
L'ACCENTUATION
GRECQUE
ANCIENNE

georg
EDITEUR

Évolution de l'accent grec

- L'accent mélodique devient tonique.
- Cette évolution accompagne la perte de la différence entre voyelles longues et brèves

grec
classique

accent de hauteur
(grave / aigu)

grec : εὐχαριστῶ

période
romaine

grec
moderne

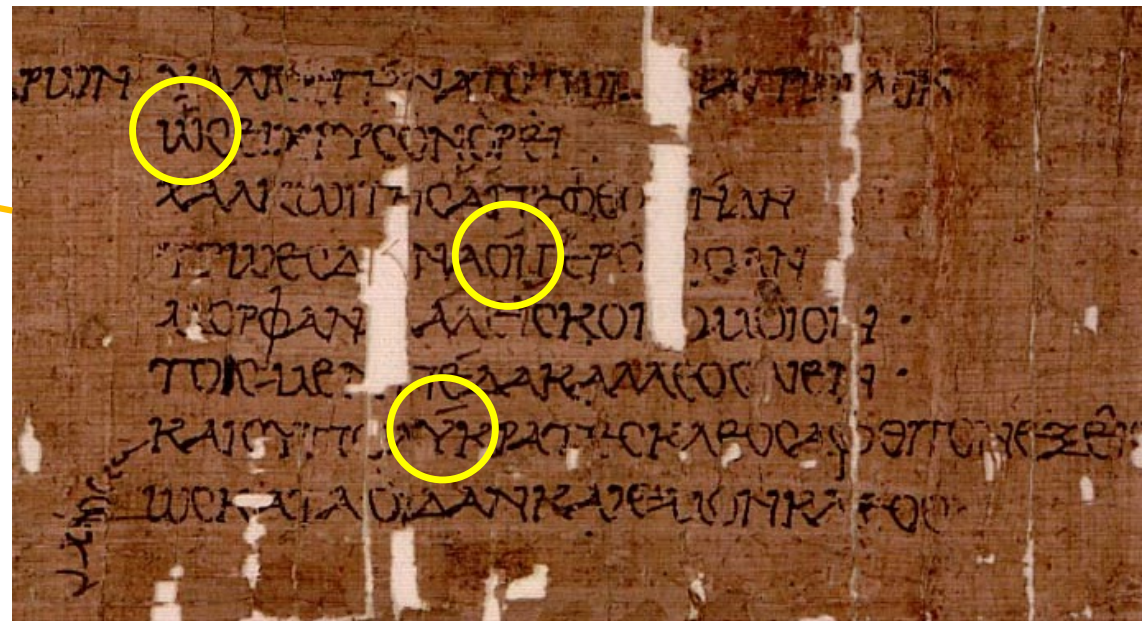
accent d'intensité
(faible / fort)

grec moderne : ευχαριστῶ
allemand : *besuchen*
anglais : *economy*

- Le système de notation des accents grecs remonte à la période hellénistique.
- On en trouve la trace notamment dans les papyrus.
- Son usage se généralise dans les manuscrits byzantins à partir du IXe siècle.

Usage non
systématique:
l'accent est indiqué
pour faciliter la
lecture (ambiguïté,
mot rare, etc.)

fragment du poète Ibycos (VIe s. av. J.-C.)
copié au IIe / Ier s. av. J.-C.

Trois types d'accents

- Accent aigu (ὀξύς τόνος) : ´ la voix monte.
- Accent grave (βαρύς τόνος) : ` rien ne se passe.
- Accent circonflexe (περισπωμένη [συλλαβή]) : ~ la voix monte et redescend.

littéralement :
'syllabe tirée dans un sens et dans l'autre'

Trois types d'accents et la « règle de limitation »

- Accent aigu
 - remonte au maximum de 3 syllabes si la dernière syllabe est brève
 - remonte au maximum de 2 syllabes si la dernière syllabe est longue
- Accent grave
 - toujours sur la dernière syllabe
 - signe graphique pour indiquer que l'accent d'un mot oxyton suivi d'un autre s'affaiblit.
- Accent circonflexe
 - remonte au maximum de 2 syllabes si la dernière syllabe est brève
 - toujours sur une syllabe longue ou une diphtongue

Un mot grec peut être...

oxyton

accent **aigu** sur la dernière syllabe

βω|μός, σω|τήρ, ιχ|θύς

Un mot grec peut être...

oxyton	accent aigu sur la dernière syllabe	βω μός, σω τήρ, ιχ θύς
paroxyton	accent aigu sur l'avant-dernière syllabe	λό γος, πο λι τε ί α, πο λί της
proparoxyton	accent aigu sur l'avant-avant-dernière (antépénultième) syllabe	δι δάσ κα λος, πα ρά θε σις, ἀ πό νοι α

Un mot grec peut être...

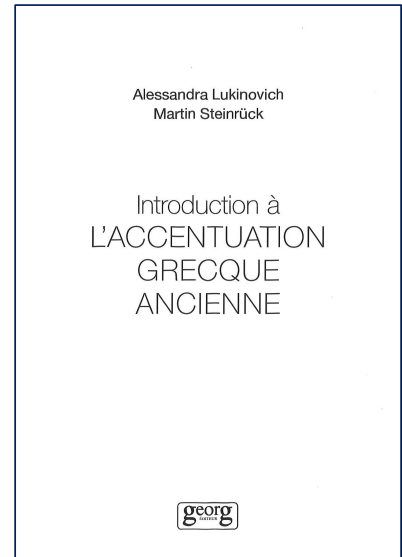
oxyton	accent aigu sur la dernière syllabe	βωμός, σωτήρ, ιερεύς
paroxyton	accent aigu sur l'avant-dernière syllabe	λόγος, πολιτεία
proparoxyton	accent aigu sur l'avant-avant-dernière (antépénultième) syllabe	διδάσκαλος, παράθεσις, ἀπόνοια
périspomène	accent circumflexe sur la dernière syllabe	ἀ ρε ταῖς, χω ρῶν
propérispomène	accent circumflexe sur l'avant-dernière syllabe	δῆ μος, πο λῖ ται, σω τῆ ρος

oxyton	accent aigu sur la dernière syllabe	βωμός, σωτήρ, ιερέύς
paroxyton	accent aigu sur l'avant-dernière syllabe	λόγος, πολιτεία
proparoxyton	accent aigu sur l'avant-avant-dernière (antépénultième) syllabe	διδάσκαλος, παράθεσις, άπόνοια
périspomène	accent circumflexe sur la dernière syllabe	άρε ταῖς, χω ρῶν
propérispomène	accent circumflexe sur l'avant-dernière syllabe	δη μος, πο λι ται, σω τη ρος

- Système de classification créé à la période byzantine.
- D'après la place de l'accent sur une syllabe et non la quantité de la voyelle (brève ou longue).
- Système conventionnel.

Comprendre le système classique

- La terminologie antique utilise les termes oxyton et baryton
 - Oxyton (ὀξύς + τόνος): ton aigu en fin de mot (= oxyton byzantin)
 - Baryton (βαρύς + τόμος): ton grave en fin de mot (= tout le reste)
- Les mots lexicaux (verbes, noms, adjectifs) ont un accent prononcé, au contraire des mots-outils (déterminants, possessifs, prépositions), dont l'accent est purement graphique.
- L'accentuation des mots grecs dépend en réalité de la quantité des voyelles (brèves ou longues).

Comprendre le système classique

Règles générales

1. Règle des trois mores

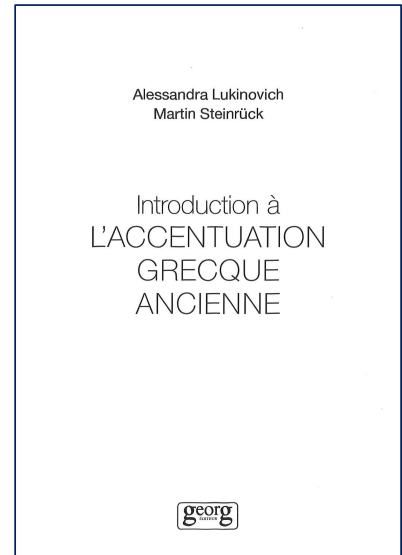
- More vient de *mora* en latin, le « temps ».
- 1 temps = 1 voyelle brève
- L'accent ne remonte jamais plus de trois mores depuis la fin.

2. Règle de l'ultrabrève

- Une voyelle brève finale ne compte pas si la voyelle précédente est longue p.
ex. ἄνθρωπος.

3. Règle du conservatisme de l'accent

- L'accent se garde toujours quand c'est possible, p. ex. verbes contractes.

Savoir repérer les voyelles longues et les voyelles brèves.

- ω / η sont toujours longues (δῶρον, σφῆκες).
- ο / ε sont toujours brèves (δῶρον, σφῆκες).

Savoir repérer les voyelles longues et les voyelles brèves.

- ω / η sont toujours longues (δῶρον, σφῆκες).
- ο / ε sont toujours brèves (δῶρον, σφῆκες).
- α / ι / υ peuvent être longues ou brèves
 - τιμᾶται et ψυχᾶς [α long] / σπασάμενος et σωτήρας [α bref]
 - πολῖται [ι long] / ἄτιμος [ι bref]
 - γρῦπες [υ long] / πλύνεσθαι [υ bref]

parfois, le dictionnaire indique la quantité des voyelles

γρῦψ, υπός (ὀ) [ῶ] griffon, oiseau
fabuleux, HDT. 3, 116; ESCHL. Pr. 804;

Savoir repérer les voyelles longues et les voyelles brèves.

- ω / η sont toujours longues (δῶρον, σφῆκες).
- ο / ε sont toujours brèves (δῶρον, σφῆκες).
- α / ι / υ peuvent être longues ou brèves
 - τιμᾶται et ψυχᾶς [α long] / σπασάμενος et σωτήρας [α bref]
 - πολῖται [ι long] / ἄτιμος [ι bref]
 - γρῦπες [υ long] / πλύνεσθαι [υ bref]
- Les diphtongues αυ / ευ / ηυ / ου / ωυ sont toujours longues.
- Les diphtongues αι / οι peuvent être longues ou brèves.
 - longues : τύχαις / νόμοις
 - brèves : παιδεύεται / αὐτόνομοι

Les contractions

- Les contractions entre voyelles en contact à l'intérieur d'un mot ont eu lieu en grec à une époque où, pour chaque forme, la place du ton se trouvait déjà fixée.
- En principe l'accentuation de la forme contracte doit se déduire de l'accentuation de la forme plus ancienne **antérieure aux contractions**.

Exemple: le verbe τιμάω, « honorer »

Si les deux voyelles étaient autrefois inaccentuées, la voyelle résultant de la contraction demeure inaccentuée.

*ἐτίμαες > ἐτίμας

Si la première des deux voyelles portait autrefois l'aigu, la voyelle longue résultante porte le circonflexe.

*τιμάετε > τιμᾶτε

Si la seconde des deux voyelles portait autrefois l'aigu, la voyelle longue résultante porte l'aigu.

*τιμαόμεθα > τιώμεθα

Les contractions: exercices

Remplissez le tableau

Forme à accentuer	Forme non contracte	Forme accentuée
φιλητε (subjunctif)		
φιλει (impératif)		
φιλει (indicatif)		
έτιμων		
τιματε (indicatif)		
τιματω		
δηλουμενος		
δηλουμαι		
δηλοι		

Les contractions: exercices

Indice...

Forme à accentuer	Forme non contracte	Forme accentuée
φιλητε (subjunctif)	*φιλητε	
φιλει (impératif)	*φιλεε	
φιλει (indicatif)	*φιλει	
έτιμων	*έτιμαον	
τιματε (indicatif)	*τιμαετε	
τιματω	*τιμαετω	
δηλουμενος	*δηλοομενος	
δηλουμαι	*δηλοομαι	
δηλοι	*δηλοει	

Les contractions: exercices

Solution

Forme à accentuer	Forme non contracte	Forme accentuée
φιλητε (subjunctif)	*φιλητε	φιλήτε
φιλει (impératif)	*φιλεε	φίλει
φιλει (indicatif)	*φιλειει	φιλειῖ
έτιμων	*έτιμαον	έτιμων (impft. 1 ^e sg/3 ^e sg.)
τιματε (indicatif)	*τιμαετε	τιμάτε (ind./imp. 2 ^e pl.)
τιματω	*τιμαετω	τιμάτω (impératif 3 ^e sg.)
δηλουμενος	*δηλοομενος	δηλούμενος
δηλουμαι	*δηλοομαι	δηλοῦμαι (prés. 1 ^e sg.)
δηλοι	*δηλοει	δηλοῖ (prés. 2 ^e sg.)